

Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Coğrafi Kavramları İçermesi Yönünden İncelenmesi

Özge ÖZKAN KILIÇ¹, Havise GÜLEÇ², Salih Zeki GENÇ³

ÖZ

Bu araştırmada, Türkiye’de basılmış okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli öykü kitaplarının coğrafi kavramları içerip içermediğini analiz etmek ve buna ek olarak, okul öncesi dönem öğretmenlerinin, çocuklara coğrafi kavramları öğretmede resimli öykü kitaplarını kullanma durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular sonucunda; örnekleme yer alan resimli öykü kitaplarında en fazla işlenen kavramın “yer” olduğu, en az işlenen kavramın ise, “harita” olduğu saptanmıştır. Coğrafi kavramların okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarındaki yeri ve önemi ve bu kitapların ne derece etkin kullanıldığını belirlemek amacıyla 15 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formu kullanılarak öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Bulgular sonucunda, genel olarak okul öncesi öğretmenlerinin coğrafi kavramları içeren resimli öykü kitaplarını çocuklara coğrafya eğitimi vermek amacıyla kullandıkları anlaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Çocuk edebiyatı, okul öncesi, resimli öykü kitapları, coğrafi kavramlar

Researching The Pictured Story Books of The Pre- school Period In Terms of Consisting of Geographical Concepts

ABSTRACT

This research study aims to analyze whether picture story books published for preschoolers in Turkey include geographic concepts and to investigate preschool teachers' opinions about the importance of using picture story books and whether they use these books to teach children geographic concepts. Results indicate that “place” is the most mentioned concept among the picture story books in the sample, while “map” is the least mentioned one. Teachers have been interviewed using a questionnaire including 15 open-ended questions to determine the place and importance of geographic concepts in preschool picture story books and how efficient these books are being used. Findings suggest that preschool teachers, in general, use picture story books which include geographic concepts to teach children geography and that they think geographic education is essential for preschoolers.

Keywords: Children’s literature, preschool, picture story books, geographic concepts

¹ Öğretim Görevlisi, Trakya Üniversitesi, Keşan Meslek Yüksekokulu, Çocuk Gelişimi Programı, ozgeozkan1@hotmail.com

² Doç.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, havisegulec@yahoo.com

³ Doç.Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, szgenç@yahoo.com

GİRİŞ

Eğitim doğumla başlar ve bir ömür boyu devam eder. Bebek doğduğu andan itibaren çevresiyle iletişim kurmaya çalışır. Anne ve baba da ilk günden itibaren çocuğunu sağlıklı ve donanımlı bir şekilde geleceğe hazırlama endişesiyle hareket eder. Bu çerçevede çocuğuyla iyi iletişim kurmaya çalışır. Yetişkinlerin çocuğuyla iletişiminde iyi bir vasıta olan kitaplar aynı zamanda çocukta öğrenme duygusunu da kamçılar (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz, 2007). Çocuklar, okul öncesi dönemden başlayarak dış dünyayla; dış dünyadaki olgu ve olayların büyük bir kısmıyla kitaplar aracılığıyla tanışır ve kitaplar onların “dünyaya açılan pencereleri” olur (Haktanır ve Gürkan, 1997). Resimli kitaplarla kurulan iletişim, çocukları sanatsal ve estetik öğrenme sürecinin bir öznesi olarak görsel okur-yazarlığa hazırlar; nesne ve kavramları tanıtarak onların söz varlığının gelişimini destekler. Düşünen, duyarlı bireyler yetiştirebilmek için çocukların, bir yaşından başlayarak nitelikli kitaplarla buluşturulması gerekir (Sever, 2008).

Özellikle okul öncesi dönemde çocuklara öğretilmesi gereken pek çok kavramın kitaplarda ele alındığı görülmektedir. Öğretmenler anlatmak istedikleri her türlü kavramı kitaplar sayesinde öğrencilerinin seviyelerine uygun bir şekilde aktarabilirler. Çocuklara kitaplar aracılığıyla, birçok kavram gibi coğrafi kavramlar da rahatça öğretilir.

Coğrafya, yaşamımızın her anında karşımıza çıkmaktadır. Çocuklar da coğrafyayla farkında olmadan erken yaşlarda karşılaşır. Yaşadıkları yerin özellikleri çocukları etkilemektedir. Dışarı çıkarken giydikleri kıyafetler onlara hava durumuyla ilgili bilgi vermektedir. Evlerinin etrafında gördükleri her şeyin konumunu daha çok küçükken öğrenebilmektedirler. Parka giderken izledikleri yol, odalarındaki eşyaların yerleri, sınıflarının düzeni, çocukların harita bilgisinin temellerini oluşturmaktadır. Günlük hayatlarında karşılaştıkları coğrafi olayların nedenlerini merak eder ve sonuçlarını karşılaştırmak isterler. Okul öncesi, anaokulu ve ilkökul öğretmenlerinin, öğrencilerin okur-yazarlık ve matematiksel yeteneklerinin gelişimi üzerinde odaklanması evrensel bir zorunluluktur. Küçük öğrenciler coğrafya da öğrenebilir ve hatta öğrenmelidir. Bu nedenle öğretmenler programlarında coğrafya yeteneklerinin geliştirilmesine de yer verebilirler (Güleç ve Metin, 2006).

Coğrafi kavramların doğru kullanılması, bu yöndeki kavramların anlamının doğru bilinmesi ile ilgilidir. Kavramların doğru öğrenilememesi ve kalıcı bilgiler haline dönüştürülememesi, coğrafya öğreniminin önemli sorunları arasında yer almaktadır. Doğal olarak coğrafya eğitiminde anlamadan öğrenme, yani ezbercilik ön plana çıkmaktadır. Böylelikle coğrafi kavramları öğrenirken ezberciliğin benimsenmesi ile öğrenciler bilgileri akıl süzgecinden geçirmeden, kalıcı belleğe aktarmadan öğrenmiş olmaktadır. Bunun sonucu olarak da bir müddet sonra ezberlenen bilgiler unutulmaktadır (Akengin ve Süer, 2011). Öğretme amacıyla hazırlanan bir çocuk kitabında temel amaç, çocuklara öncelikle bilgi aktarmak, onların doğrudan bilgilenmelerini sağlamaktır. Yalın

bir anlatımın görsel öğelerle desteklendiği kitaplarla çocuklara bir bilgi ya da bilim alanıyla ilgili bilgiler aktarılabilir (Sever, 2010).

Okul öncesi çocuğunu tanımlayan en önemli özelliklerden birisi meraklı oluşlarıdır. Özellikle kendilerine ve çevrelerine olan ilgileri üst seviyededir. Çevrelerindeki nesnelere, kişilerle, olgularla, olaylarla ilgili olduklarını onlarla ilgili soru sorarak, dokunarak, inceleyerek karşılamaya yönelirler. Küçük çocuklar zaman, mekan ilişkisini kurma, nesnelere mekandaki konumlarını algılama, kendi bedenini mekana göre konumlandırma, kendi ve diğerleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları algılama konusunda günlük doğal deneyimleri içinde gelişme gösterirler. Çocuğun hava durumuna göre giyinmesi, farklı bir şehirde yaşayan tanıdığından gelen kartpostal, farklı bir semtte oturan tanıdığının evinin adresini aramak vb. temel coğrafya kavramlarıyla ilgili günlük deneyimler arasında sayılabilir (Tuğrul ve Güler, 2007). Çocukların bu doğal merakını kullanarak coğrafya öğretimine başlanabilir. Aslında okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi o kadar da yeni değildir. Coğrafya adı altında olmasa da coğrafi kavramların bir kısmı fen ve doğa etkinlikleri adı altında verilmektedir. Çocuğun içinde bulunduğu çevre; bitkiler, hayvanlar, insanlar, hava, toprak, ışık, su vb. gibi canlı cansız varlıklardan oluşmaktadır. Çocuklar tüm bu fen konuları ile günlük yaşamlarında karşılaşmaktadırlar. Bulutların hareketi, güneşin doğuşu, mevsimler, renkler, hayvanlar, arabaların hareket etme mekanizması, yer çekimi gibi birçok konu çocuğun fen konularına ilişkin merakını oluşturmaktadır (Erdoğan, 2009). Böylelikle çocuklar fen etkinlikleri ile aslında coğrafyaya giriş yapmaktadırlar. Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi bu dönem çocuklarının gelişim özellikleri dikkate alınarak basit bir şekilde verilmelidir. Resimli öykü kitaplarını kullanarak çocuklara temel coğrafya kavramları hem basit olarak hem de eğlenceli olarak öğretilir. Böylece çocuk coğrafyayı severek hatırlayacak ve ezberlemek zorunda kalmayacaktır.

Çocuk kitaplarında rastladığımız coğrafya, çocukların hayali olarak farklı yerlere kaçmalarını sağlarlar (Weigand, 2006). Çocuk yayınlarında ele alınan konular genellikle eğlendirici ve dinlendirici nitelikte olmalıdır. Seçilen konuların bir bölümü çocukları düşünmeye yönelmeli ve onların bir takım görüşler kazanmalarını sağlamalıdır. Hayatı, insanları ve doğayı sevdirmelidir (Çılgin, 2007). Okul öncesi dönemde çocuklara öğrettiklerimizi onların yaparak yaşayarak öğrenmelerini isteriz. Ancak bu her zaman mümkün olmaz. Çocuk farklı ülkelere gidemeyebilir ya da uzak bir bölgeyi gidip ziyaret edemeyebilir. Oysa resimli öykü kitapları çocukların gidip göremediği bu yerleri onların evine kadar getirerek, çocuklara farklı bir bakış açısı kazandırır. Okul öncesi dönemde çocuklara öğrettiğimiz coğrafi kavramlar ileride karşılaşacakları soyut kavramları anlamalarını kolaylaştıracaktır.

Çocuğun kitapla karşılaşması, hem duyararak öğrendiği sözcükleri göreberek tanımasını, hem de duymadığı sözcükleri göreberek öğrenmesini sağlamaktadır. Çocuğun duydukları ile gördükleri arasında ilişki kurmaya başlaması, düşünmeyi öğrenmeye başlaması demektir ve öğrendiği dil, buradaki tek yardımcı araçtır

(Gönen, 2005). Amerikan Ulusal Coğrafya Eğitimi Kurulu (National Council of Geography Education) 1994 yılında hazırladığı coğrafya eğitimi standartlarında coğrafya eğitiminde beş temel bileşen olduğunu ve coğrafya derslerinin bu bileşenler çerçevesinde sürdürülmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Bu beş bileşen; konum (location), yer (place), insan-çevre etkileşimi (Human-Environment interaction), hareket (movement) ve bölgedir (region). Yukarıda belirtilen bileşenler aynı zamanda nasıl bir coğrafya eğitimi verilmelidir? sorusunun da cevabını vermektedir. Coğrafya öğretiminde konu ne olursa olsun yukarıda sayılan beş bileşeni içermelidir (Koç ve Aksoy, 2012).

Konum

Bu tema, çocukların “O nerededir? Nesnelere nerede bulunur?” vb. sorularına cevap verir. Konum nesnelere diğer nesnelere ilişkilerindeki pozisyonunu yani diğer nesnelere göre nerede olduğunu tam olarak belirtir. Yön kavramı; tırmanma, sıçrama, zıplama, koşma ve çevrede yuvarlanma gibi deneyimler yoluyla gelişir. Çocuklar buldukları mekanda fiziksel deneyimler edinmek isterler. Öncelikle beden farkındalığını geliştirme ihtiyacındadırlar. Çocuklar vücudun şekli, büyüklüğü ve mekanda kapladığı yer (dikey, yatay, öne eğilme, zemin üzerinde emekleme), farklı vücut bölümlerinin nerede olduğu, ayak ve el bileklerini oynatma, bedenin ileri, geri, sağa, sola vb. yönlerde nasıl hareket ettiği ve nasıl hareketsiz kaldığı gibi soru ve temalarla bedenlerinin farkına varabilirler. Bu farkındalık, konum temasını anlamamanın başlangıcıdır. Çünkü bedenin nasıl hareket ettiğini öğrendiklerinde konum ve ana yönleri saptamak için gereken temele sahip olacaklardır. Çocuklar diğer insanlar ve nesnelere olan fiziksel ilişkilerini deneyimleri doğrultusunda öğrenebilirler. Buldukları caddenin, kasabanın, semtin, şehrin, vb. adını, yaşadıkları binanın rengini ve şeklini öğrenmelerine yardımcı olarak onların konum olgusunu kavramaları kolaylaştırılabilir. Böylece çocuk, kendi yaşadığı yer ile diğer yerler arasında karşılaştırmalar yapabilecektir (Tuğrul ve Güler, 2007).

Dolaşım

İnsanlar ve doğal kaynaklar yeryüzüne eşit olmayan bir biçimde dağılmıştır. Hiçbir ülke kendi kendine yetebilen durumda değildir. Yerler, doğal kaynaklar ve bilgiyi birbiriyle paylaşabilmek için ulaşım ve iletişim sistemleriyle birbirine bağlıdırlar (Fromboluti, 1999; Artvinli ve Kaya, 2010). Çocuklar yaşadıkları yerin büyüklüğünü kavrayamazlar da yolculuklar çocukların dikkatini çekmektedir. Yolculuk sırasında kullanılan araçlar ve görülen yerler çocuklarda dolaşım kavramının oluşmasını sağlar.

Yer

Mekânlar, farklı fiziki ve beşeri karakteristik özelliklere sahiptirler. Fiziki özellikler yeryüzü şekilleri, topraklar, iklimler, su kütleleri, bitki örtüsü, hayvan ve toplum hayatını kapsar. İnsanlar, inançları ve yaşam felsefeleri doğrultusunda farklı kültürleri, yerleşmeleri ve sosyo-ekonomik sistemleri kendi yaşam tarzlarına göre biçimlendirirler. Mekânların fiziki karakteristikleri ile insanların

çevre algısı ve ona karşı davranış şeklinin bilinmesi, mekânlar ve insanlar arasındaki karşılıklı ilişkileri anlamak için esastır (Artvinli ve Kaya, 2010).

Bölge

Coğrafya öğrenen kişi, bölgesindeki ve dünyanın diğer yerlerindeki ülkeleri tanır. Başka bir deyişle Dünya'yı tanır. Dünyanın değişik yerlerinde yaşayan insanların yaşama koşulları, alışkanlıkları, kültürel özellikleri, dilleri ve dinleri hakkında bilgi sahibi olur (Özdemir, 2010). Dünya, insanlar ve yerler arasındaki benzerlik ya da farklılıkları anlamak için bölgelere ayrılır (Stoltman, 1991). Kitaplar da bölgelere sıklıkla yer verilmektedir. Çocuk bu bölgelere gitme fırsatı bulamasalar da kitaplar sayesinde öğrenebilirler.

İnsan ve Çevre İlişkisi

Gelişimsel özellikleri nedeniyle meraklı, keşfetmeye istekli ve hevesli olan okul öncesi dönem çocukları, doğayla iç içe olarak bu isteklerine bir çıkış noktası bulabilirler. Doğayı aracsız keşfetme ihtiyacı tüm çocukların yaradılışında var olan bir özelliktir. Doğa, çok çeşitli materyali, değişken ve ilginç ortamlarda çocuklara sunmaktadır. Bu yönüyle doğa, çocukların gelişimlerini destekleyen bir sınıftır. Çocuklara düşen görev ise sadece çevreyi keşfetmektir (Dinçer, 1999). Çevre eğitiminden yoksun bir okul öncesi eğitim düşünülemez. Çocuklar öğretmenleri ile sık sık doğaya çıkmalı, çevrelerini tanımalı ve çevreye etkileşim içine girmelidir.

Harita

Coğrafya, insan-mekan ilişkisinin farklı boyutları üzerinde çalışır. Dünyanın neresinde olursa olsun insanlar, yaşadıkları mekan hakkında bilgi edinmek isterler. Yeryüzündeki farklı mekanlar hakkında coğrafi bilgi edinmede en önemli kaynak haritalardır. Öğrencilerin farklı haritaları okuma becerilerini kazanmaları mekanların anlaşılması açısından son derece önemlidir. Harita becerisi kuvvetli olan bireyler, kendileri ve toplumları için önemli roller üstlenebilirler. Çünkü tüm hadiseler bir mekanda gerçekleşmektedir ve mekan hakkında bilgi edinmede iyi düzeyde harita becerisine sahip olan bireyler daha başarılı olurlar (Kızılçaoğlu, 2007).

Bu araştırmanın genel amacı, okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramları inceleyip değerlendirmek ve okul öncesi dönem öğretmenlerinin, okul öncesi öğrencilerine coğrafi kavramları öğretmede resimli öykü kitaplarını kullanma durumlarını ortaya çıkarmaktır. Bu temel amaç doğrultusunda araştırmada, okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli öykü kitapları incelenerek ve öğretmenlerle görüşmeler yaparak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik hazırlanan resimli öykü kitaplarında geçen temel coğrafi kavramlarının “konum, yer, bölge, insan ve çevre ilişkisi, dolaşım ve harita” incelenen kitaplarda ele alınmasının oransal dağılımı,

2. Öğretmenlerin, okul öncesi dönem çocuklarının coğrafyaya karşı ilgilerini arttırmak için kullanılan yöntemlere yönelik görüşlerini ortaya koymak,
3. Öğretmenlerin coğrafi kavramlara öykü kitaplarında rastlama durumunu ortaya koymak,
4. Okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarında coğrafi kavramlara rastladıklarını belirten öğretmenlerin kavramları tanımlama yollarına ilişkin görüşlerini ortaya koymak,
5. Öğretmenlerin çocuklara coğrafya öğretiminde öykü kitaplarını kullanma durumlarının oransal dağılımı,
6. Öğretmenlerin coğrafi kavramları öğretilmede öykü kitaplarını yeterli bulma durumlarının oransal dağılımı,
7. Öğretmenlerin resimli öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramların, çocuklara sağladığı faydalar hakkındaki görüşlerini ortaya koymak,
8. Öğretmenlerin resimli öykü kitaplarında yer alan coğrafi kavramlar hakkındaki genel görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni, örnekleme, verilerin toplanması ile toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistiksel yöntemler üzerinde durulmuştur.

Araştırmanın Modeli

Okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarının coğrafi kavramları içermesi yönünden incelendiği bu araştırma betimsel nitelikte olup, araştırmada betimleme (survey) modeli kullanılmıştır. Bu modele aynı zamanda tarama modelleri de denilmektedir. Tarama modelleri, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu, olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2004). Araştırmada, survey (tarama) modeli kullanılmıştır. Hazırlanan kitap değerlendirme formu ve görüşme formları, örneklem grubuna uygulanarak mevcut durum hakkında bir tarama yapılması hedeflenmiştir.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, okul öncesi çocuklarına yönelik hazırlanan 2005-2011 yıllarında Türkçe olarak basılan yerli ve yabancı okul öncesi dönem resimli öykü kitapları ve Edirne ili ve ilçelerindeki anaokulları ve ana sınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Örneklem ise; 2005-2011 yılları arasında basılmış olan özel ve devlet anaokullarından, kütüphanelerden, kitapçılardan elde edilen şans (random) yoluyla seçilen 250 okul öncesi dönem resimli öykü kitabı ve Edirne ili ve ilçelerindeki okul öncesi eğitim kurumları arasında yer alan 6 bağımsız anaokulu, 6 anasınıfı ve 4 özel kreşte görev yapan anasınıfı öğretmenleri (N=30) alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmamanın örneklemini oluşturan resimli öykü kitaplarının temel coğrafi kavramları içerip içermediğini belirlemek amacıyla, araştırmacı tarafından “Kitap Değerlendirme Formu” oluşturulmuştur. Çalışmanın başında alanyazın taraması yapıp, çocuk edebiyatı ve coğrafya ile ilgili kaynaklar gözden geçirilerek kitaplardaki “coğrafi kavramlar” alanında uzman iki öğretim elemanı tarafından tespit edilmiş ve çocukların gelişim evreleriyle uygunlukları değerlendirilmiştir.

Araştırmada, araştırmacı tarafından geliştirilen okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara coğrafi kavramları öğretmede resimli öykü kitaplarını kullanma durumlarını belirlemek amacıyla sorulan sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda, okul öncesi öğretmenlerinin resimli öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramlar hakkında görüşlerini almak ve coğrafi kavramları öğretmede resimli öykü kitaplarını kullanma durumlarını belirlemek amacıyla 15 soru bulunmaktadır.

Araştırmamanın görüşme soruları hazırlanırken konu ile ilgili alan yazın taranmış olup, bu alandaki tecrübeli ve uzman kişilerden görüş alınmıştır. Görüşme formunun güvenilirliğini tespit etmek amacıyla örneklem dışında kalan iki öğretim elemanı ile ana tema ve alt temalara ilişkin ön uygulama yapılmış olup, “görüş birliği” ve “görüş ayrılığı” olan konular belirlenmiştir. Araştırmamanın güvenilirlik hesaplaması için Miles ve Huberman ‘ın (1994) önerdiği güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Güvenirlik = Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı) şeklinde güvenilirlik formülü kullanılmıştır. Hesaplama sonucunda araştırmamanın güvenilirliği yüzde 83 olarak hesaplanmıştır. Görüşmeler okul öncesi öğretmenlerinin eğitim öğretim akışını aksatmayacak zamanlar belirlenerek yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmamanın örneklemini oluşturan resimli öykü kitapları “Kitap Değerlendirme Formu”na göre değerlendirildikten sonra elde edilen verilerin analizinde SPSS 15.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Analiz sonucunda 250 tane resimli öykü kitabının içerdiği coğrafi kavram ya da kavramlar belirlenmiştir.

Öğretmenlerle birebir çocuklara coğrafi kavramların öğretiminde resimli öykü kitaplarının kullanımı ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Toplanan verilerin analizinde öğretmenlere ait kişisel bilgilerin frekans ve yüzdelik dağılımları hesaplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmede, öğretmenlerin görüşme sorularına verdikleri yanıtlar, betimsel analiz tekniği ile çözümlenerek, her bir soruya verilen yanıtların dökümü yapılmıştır. Görüşmeler sırasında öğretmenlerin verdikleri cevaplar bilgisayar ortamında bir araya getirilerek tablolar oluşturulmuştur.

BULGULAR

Bu bölümde, okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarında geçen coğrafi kavramların dağılımına ve okul öncesi öğretmenleriyle yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının İncelenmesi Sonucu Elde Edilen Bulgular

Tablo 1. *Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarında Rastlanan Temel Coğrafi Kavramların Oransal Dağılımları*

Temel Coğrafi Kavramlar	N=250 Var		N=250 Yok	
	N	%	N	%
Dolaşım	191	76,4	59	23,6
Konum	161	64,4	89	35,6
Yer	248	99,2	2	,8
Bölge	137	54,8	113	45,2
İnsan ve Çevre	78	31,2	172	68,8
Harita	18	7,2	232	92,8

Araştırma bulguları incelendiğinde, Tablo 1’de incelenen okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarının içerdikleri coğrafi kavramlara göre dağılımları verilmiştir. Buna göre (%99,2) oranıyla “yer” kavramı, (%76,4) oranıyla “dolaşım” kavramı, (%64,4) oranıyla “konum kavramı, (%54,8) oranıyla “bölge” kavramı, (%31,2) oranıyla “insan ve çevre kavramı, (%7,2) oranıyla “harita” kavramına rastlanmıştır. Tablodan anlaşılacağı gibi incelenen okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarında “yer”, “dolaşım”, “konum” ve “bölge” kavramlarına daha fazla yer verilmiştir. Diğer yandan “insan ve çevre etkileşimi” ve “harita” kavramlarına daha az rastlanmıştır. Daha az olarak göze çarpan kavramların da öykü kitaplarında yer alması, okul öncesi dönem çocuklarının coğrafi kavramları öğrenmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Özellikle “harita” kavramı günümüzün araştırmacı çocuklarının daha çok dikkatini çekecektir. Tabloda yer alan temel coğrafi kavramların okul öncesi dönem çocuklarının anlayabileceği şekilde kitaplarda yer alması oldukça doğrudur.

Okul Öncesi Öğretmenleri İle Yapılan Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Bulgular

Tablo 2. *Öğretmenlerin, Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Coğrafyaya Karşı İlgilerini Arttırmak İçin Kullanılan Yöntemlere Yönelik Görüşleri*

Öğretmen görüşleri	f
“Ben çok ilgili görmüyorum”	1
“Benim öğrencilerim bu konulara ilgi duyuyorlar. Ben de bu konuda bulduğum her türlü materyali sınıfa getirip çocuklara gösteririm.”	3
“Deneylerle görselleştirerek anlatıyorum, geziler yapıyorum, doğaya çıkıp incelemeler yapıyoruz.”	6

“Onlara bu konularda açıklama yapıyorum. İnternette coğrafya ile ilgili fotoğraflar gösteriyorum.”	2
“Bu ilgilerini etkinliklerle destekliyorum. Hikayeler anlatıyorum.”	6
“Benim öğrencilerim oldukça ilgili. Özellikle mevsim değişimleri hakkında çok sohbet ediyoruz.”	4
“Cd ve kitaplardan faydalanarak ilgilerine cevap vermeye çalışıyorum.”	4
“Öğrencilerimin çocukların ilgisinin olduğunu düşünüyorum. Çünkü bu kavramları içeren sorular soruyorlar. Benim bu konuda anlattıklarımı da ilgiyle dinliyorlar.”	4
Toplam	30

Tablo 2. incelendiğinde, araştırmaya katılan 30 öğretmenden sadece 1 tanesi çocuklara coğrafyaya karşı ilgisiz görünürken, diğer 29 öğretmen çocukları coğrafyaya karşı ilgili bulduklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler çocukların coğrafyaya karşı ilgilerini arttırmak için genelde deneyler yaptıklarını, geziler düzenlediklerini resimler göstererek görselleştirdiklerini, soru cevap tekniğini kullandıklarını, öyküler anlattıklarını ve etkinliklerle desteklediklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çocukların coğrafya ilmine karşı ilgisinin devam etmesi için etkinliklerinde coğrafyaya yer verdikleri anlaşılmıştır.

Tablo 3. *Öğretmenlerin Coğrafi Kavramlara Okul Öncesi Dönem Öykü Kitaplarında Rastlama Durumlarının Dağılımları*

Öykü Kitaplarında Coğrafi Kavramlara Rastlama Durumu	Kişi Sayısı N	%
Rastlıyorum	15	50,0
Bazı kitaplarda rastlıyorum	9	30,0
Rastlamıyorum	6	20,0
Toplam	30	100,0

Tablo 3. incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin %50'si kitaplarda coğrafi kavramlara rastlarken %30'u bazı kitaplarda rastladığını %20'si ise, hiç rastlamadığını belirtmiştir.

Tablo 4. *Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarında Coğrafi Kavramlara Rastladıklarını Belirten Öğretmenlerin Kavramları Tanımlama Yollarına İlişkin Görüşleri*

Öğretmen Görüşleri	f
“Görselleştirerek anlatmanın daha faydalı olacağını düşünüyorum. Resimlerle anlatmaya çalışırım, varsa konuyla ilgili video izletebilirim.”	5
“Açıklama yapıyorum, konu ile ilgili cd izlettiriyorum.”	5
“Kitapta geçen yerleri harita üzerinden gösteriyorum, videolarla da destekliyorum.”	2
“Görsellikten yanayım, gezip gördüğüm yerlerin fotoğraflarını çeker, bunları cd yapıp, çocuklarımla paylaşıyorum.”	1

“Soyut kavramları anlayamadıkları için projeksiyonda video kullanarak veya materyal kullanarak coğrafi kavramları vermeye çalışıyorum.”	7
“Tanımlıyorum, kavramla ilgili ayrı bir öykü oluşturuyorum. Örneğin, Dünyanın oluşumunu öğretirken; “Güneş Anne çok ısınmış, ateşlenmiş ve patlamış dokuz tane çocuğu olmuş üçüncü çocuğunun adı Dünya’yımış.”	1
“Sözel örnekler veririm. Ancak sınıfımda internet olduğu için görsel olarak da anında gösterebiliyorum. Örneğin yanardağlarla ilgili bir hikaye vardı hemen açıp çocuklara izlettim.”	1
“Özellikle coğrafi kavramları tanımlarken anlatım yerine onlarla deneyler, dramalar ve öykü tarzında eğlendirici tekniklerle tanımlamalar yapıyorum. Örneğin gece-gündüzü tanımlarken gece-gündüzü tanımlayan öykü anlatıyorum. Sonra o öykünün dramasını yapıyoruz. Yağmurun oluşumunu deney yaparak, mevsimlerin oluşumunu oyun oynayarak tanımlıyorum. Ancak bu şekilde olursa bilginin öğrenildiğine inanıyorum.”	1
Toplam	24

Tablo 4. incelendiğinde coğrafi kavramlara, resimli öykü kitaplarında rastladıklarını belirten öğretmenler (15) ile bazı resimli öykü kitaplarında rastladıklarını belirten öğretmenler (9), bu kavramları çocuklara açıklarken; deney, drama, anlatım, resimler, geziler, kukla, sohbet, harita, öyküler, materyaller (CD, dergi, gazete, broşür, projeksiyon), oyunlar ve interneti kullandıklarını belirtmişlerdir. Bulgular sonucunda öğretmenlerin çocuklara coğrafi kavramları öğretmede görsel materyalleri kullandığı anlaşılmıştır. Böylelikle çocuklarda kalıcı öğrenme sağlayabileceklerini belirtmişlerdir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Çocuklara Coğrafya Öğretiminde Öykü Kitaplarını Kullanma Durumlarının Dağılımları

Coğrafya Öğretiminde Öykü Kitaplarını Kullanma Durumu	Kişi Sayısı N	%
Kullanıyorum	21	70,0
Kullanmıyorum	9	30,0
Toplam	30	100,0

Tablo 5. incelendiğinde, araştırmaya katılan öğretmenlerin % 70’i coğrafya öğretiminde resimli öykü kitaplarını kullanırken, %30’u coğrafya öğretiminde resimli öykü kitaplarını kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Coğrafi Kavramları Öğretmede Öykü Kitaplarını Yeterli Bulma Durumlarının Dağılımları

Coğrafi Kavramları Öğretmede Öykü Kitaplarını Yeterli Bulma Durumları	Kişi Sayısı N	%
Yeterli Buluyorum	8	26,7
Kısmen Yeterli Buluyorum	5	16,7
Yeterli Bulmuyorum	17	56,7
Toplam	30	100,0

Tablo 6. incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerden %56,7'si öykü kitaplarının coğrafi kavramları öğretecek yeterlikte olmadığını, %26,7'si yeterli bulduğunu, %16,7'si ise, bazı yayınevlerinin kitaplarını yeterli bulurken, bazı yayınevlerinin kitaplarını hiç uygun bulmadığını belirtmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Resimli Öykü Kitaplarında Geçen Coğrafi Kavramların Çocuklara Sağladığı Faydalar Hakkındaki Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f
“Çevrelerini tanımalarına, doğaya karşı koruyucu olmalarına ve ileride karşılaşacakları coğrafya derslerinde faydası olacaktır.”	8
“Küçük yaşlarda öğretilmesinin çocuk zihninde daha kalıcı olduğunu düşünüyorum.”	5
“Çocukların kavram geliştirmeleri, günlük yaşama ait bilgi edinmeleri adına faydalı olduğunu düşünüyorum.”	2
“Yön ve mevsimlerin öğretiminde kitapların öğretici olduğunu düşünüyorum.”	1
“Fen ve doğa kavramının gelişmesi, çocuğun çevreye duyarlı hale gelmesi, sosyal yaşamda farkındalıklarını geliştirmek, yaşadığı dünya hakkında bilgi sahibi olmak gibi konularda faydalı olur.”	1
“İlerideki yaşamlarında karşılaşacakları kavramların alt yapısını oluşturacağına inanıyorum. Çocukların çevrelerini daha dikkatli bir şekilde incelemeye özen göstereceklerini düşünüyorum.”	6
“Genel kültür ve değişik kültürlerin tanıma fırsatı sağlar. Dünyada sadece kendi kültüründe kendi dilinde konuşan insanlar olmadığını öğrenmiş olurlar.”	4
“Düşünme, algılama, bilime olan merak duygusu ve sevgisi gelişir.”	2
“Bilimsel bilgiyi kavramada alt yapı oluşturduğunu, hayal gücünü geliştirdiğini düşünüyorum.”	1
Toplam	30

Tablo 7. incelendiğinde öğretmenler öykü kitaplarında olan coğrafi kavramların çocukların okul başarısında, çevrelerini tanımalarında, coğrafya ilmine karşı ilgilerinde, coğrafyayı erken yaşta tanımalarında, coğrafi kavramları kalıcı bir

şekilde kazanmalarında, dünya hakkında bilgi sahibi olmaları konusunda, yönleri öğrenmelerinde, mevsimleri tanımlarında, doğa olaylarının nasıl olduğunu anlamalarında ve değişik kültürleri öğrenmelerinde faydalı olacağını düşünmektedirler. Bu bulgular doğrultusunda öğretmenlerin öykü kitaplarında bulunan coğrafi kavramların, okul öncesi dönem öğrencilerinin coğrafya bilgisinin temelini oluşturacağı görüşünü benimsediği görülmüştür.

Tablo 8. Öğretmenlerin Resimli Öykü Kitaplarında Yer Alan Coğrafi Kavramlar Hakkındaki Genel Görüşleri

Öğretmen Görüşleri	f
“Okul öncesi dönemde coğrafya kavramları çok rahat çocuklara öğretilir. Kitaplarda bu kavramlara daha çok yer verilmesi çocuklar için faydalı olacaktır.”	5
“Ülkemizin doğal kaynaklarına yönelik daha fazla kavram çocuk kitaplarına konu olabilir.”	2
“Yaşam boyunca gerekli olacak coğrafi bilgilerin küçük yaşta desteklenmesini sağlayacak yayınların artmasını isterim.”	4
“Çocuk kitaplarında yer alan coğrafi kavramların sadece kitaplarda değil de, somut örneklerle gerçeğine uygun olarak anlatılması çocukların coğrafi kavramları daha iyi tanımasına yardımcı olacaktır.”	4
“Doğadaki bitki ve hayvanlarla ilgili bilgiler ve onların yaşadıkları coğrafi koşullar kitaplara eklenebilir.”	3
“Bölgeler kavramı kitaplara konu olarak eklenebilir.”	2
“Çocuk kitaplarında Türkiye'nin illeri ve bu illerin özellikler tanıtılmalıdır.”	1
“Çocuklara okuduğum öykü kitaplarında coğrafi kavramlara çok rastlamadığım için daha çok bu kavramları içeren kitapların yazılmasını isterim.”	6
“Kitaplara sesler eklenebilir, üç boyutlu olabilir, göze ve kulağa hitap eden kitaplar hazırlanabilir.”	1
“Coğrafi kavramlara daha fazla yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Böylece çevrelere daha duyarlı bireyler olacaklardır.”	2
Toplam	30

Tablo 8. incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerine göre, resimli öykü kitaplarında coğrafi kavramlara daha çok yer verilmesi gerekmektedir. Öğretmenler, kitaplarda sadece yazıyla değil, sesler ve görüntülerle de coğrafi kavramlara yer verilebileceğini, doğal kaynaklar, bölgeler ve hayvanların yaşam alanını konu edinen kitaplara ağırlık verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Böylelikle öğrencilerin coğrafi kavramları daha kolay ve daha kalıcı bir şekilde öğrenebileceği görüşü ortaya çıkmıştır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

2005-2011 yılları arasında basılan 250 okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarının temel coğrafi kavramları içerme durumları incelendiğinde, “yer”, “dolaşım”, “konum” ve “bölge” kavramlarına daha fazla yer verilmiştir. Öykü kitaplarında konu mutlaka bir yerde geçtiği için en fazla “yer” kavramına rastlanması kaçınılmaz bir sonuçtur. Diğer yandan “insan ve çevre etkileşimi” ve “harita” kavramlarına daha az rastlanmıştır. Güleç ve Metin (2006), Erken çocukluk döneminde çevre ve kitaplar aracılığıyla temel coğrafya kavramlarının ve harita bilgisi verilmesi ile ilgili yaptıkları çalışmada, benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Resimli kitaplar aracılığıyla konum, yer, insan-çevre ilişkisi, dolaşım ve bölge gibi coğrafyanın temel kavramlarını öğretme ve çevrelerinden faydalanarak harita hazırlama yeteneği kazandırmanın erken çocukluk eğitiminde coğrafyaya olan ilgiyi arttıracakını belirtmişlerdir.

Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler incelendiğinde; araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamına yakını okul öncesi dönem çocuklarını coğrafya ilmine karşı ilgili bulmaktadır. Öğretmenler çocukların coğrafyaya karşı ilgilerini arttırmak için genelde deneyler yaptıklarını, geziler düzenlediklerini resimler göstererek görselleştirdiklerini, soru cevap tekniğini kullandıklarını, öyküler anlattıklarını, etkinliklerle desteklediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, kitaplarda rastladıkları coğrafi kavramları çocuklara açıklarken; deney, drama, anlatım, resimler, geziler, kukla, sohbet, harita, öyküler, materyaller (CD, dergi, gazete, broşür, projeksiyon), oyunlar ve interneti kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunun coğrafi kavramları tanımlamada daha çok görsel materyallere ağırlık vermeleri ve çocuklara coğrafyayı, yaparak yaşayarak öğretmeye çalışmaları sevindirici bir bulgudur. Yaşar ve diğer. (2012), Okul öncesi dönemde coğrafya eğitimi ile ilgili çalışmalarında, benzer sonuçlara varılmıştır. Okul öncesi dönemde coğrafya eğitiminde mekan/uzay ve zaman, yerel coğrafya, fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya ve insan etkileşimi gibi temel bilim alanları ile ilgili etkinlikleri, çocukların seviyelerine uygun olarak yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat verecek şekilde planlanması gerektiğini belirtmişlerdir.

Karamustafaoğlu ve Kandaz (2006), okul öncesi öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerinde kullandıkları yöntem ve teknikleri belirlemek ve bu uygulamaları yürütürken karşılaştıkları problemleri tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin fen ve doğa etkinliklerinde daha çok anlatma, dramatizasyon, model kullanma ve deney yapma gibi yöntemlerden faydalandıkları ortaya çıkmıştır.

Coğrafya eğitiminde çocukların, coğrafi kavramları anlamaları, coğrafi becerileri edinmeleri ve hızla değişen dünyada değer ve yargılar geliştirebilmeleri için soru-yanıt, gösteri, gezi-gözlem, deney, problem çözme, drama, müzik, sanat ve proje yaklaşımı gibi farklı yöntemlerden yararlanılabilir (Yaşar ve diğer., 2012).

Öğretmenlerin, coğrafi kavramların öğretiminde resimli öykü kitaplarının kullanma oranının yüksek olması, araştırmaya katılan öğretmenlerin öykü kitabı seçiminde coğrafi kavramlara önem verdiğini ortaya çıkarmıştır. Murphy (2002), Coğrafya aracılığıyla çocuk edebiyatı isimli çalışmasında, çocuklara tarihi ve coğrafyayı öğretmede resimli çocuk kitaplarının kullanabileceğini belirtmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin geneli öykü kitaplarının coğrafi kavramları öğretecek yeterlikte olmadığını belirterek bu alanda olan kitap sıkıntısına dikkat çekmişlerdir. Öykü kitaplarında yer alan coğrafi kavramların çocukların okul başarısında, çevrelerini tanımalarında, coğrafya ilmine karşı ilgilerinde, coğrafyayı erken yaşta tanımalarında, coğrafi kavramları kalıcı bir şekilde kazanmalarında, dünya hakkında bilgi sahibi olmaları konusunda, yönleri öğrenmelerinde, mevsimleri tanımalarında ve değişik kültürleri öğrenmelerinde faydalı olacağını düşünmektedirler. Öğretmenler, kitaplarda sadece yazıyla değil, sesler ve görüntülerle de coğrafi kavramlara yer verilebileceğini, doğal kaynaklar, bölgeler ve hayvanların yaşam alanını konu edinen kitaplara ağırlık verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak okul öncesi dönem çocuklarının ilgilerine hitap eden nitelikli yayınlar çocuğun kitapla sağlıklı bir iletişim kurması açısından oldukça önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan eğitimciler kitap seçerken coğrafi kavramlara yer veren yayınları tercih ederek çocukların coğrafyaya karşı ilgi duymalarını sağlayabilirler. Öğrencilerin okunan kitaplardaki coğrafi kavramları anlayabilmeleri için, öğretmenler sınıf içinde bu kavramları tanımlayan görsel materyalleri (harita, farklı yerleri ve kültürleri tanıtan resimler, videolar, slaytlar vb.) bulundurabilirler.

Okul öncesi dönem resimli öykü kitaplarında daha az olarak göze çarpan coğrafi kavramların daha çok yer alması, okul öncesi dönem çocuklarının coğrafi kavramları öğrenmesine olumlu katkı sağlayacaktır. Özellikle “harita” kavramı resimlerle de anlatılarak günümüzün araştırmacı çocuklarının daha çok dikkatini çekecek hale getirilebilir. Okuma yazma bilmeyen okul öncesi dönem çocukları kitapları seçerken resimlerine bakar. Bu yüzden coğrafi kavramlar öykü kitaplarında resimlerle de desteklenirse, çocukların bu kavramları öğrenmeleri daha kolay hale gelebilir.

Yazar Notları

Bu çalışma Doç Dr. Havise Güleç başkanlığında Öğr. Gör. Özge Özkan Kılıç tarafından hazırlanan “Okul Öncesi Dönem Resimli Öykü Kitaplarının Coğrafi Kavramları İçermesi Yönünden İncelenmesi” adlı tez çalışmasının bir bölümünden oluşmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akengin, H. ve Süer, S. (2011). Coğrafi Kavramlar Bakımından Öğrencilerin Hazırbulunuşluk Düzeyleri ve Bu Kavramların Geliştirilmesi Üzerine Deneysel Bir Araştırma. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 24, 26-48.
- Artvinli, E. ve Kaya, N. (2010). 1992 Uluslararası Coğrafya Eğitimi Bildirgesi ve

- Türkiye'deki Yansımaları. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 22, 93-127.
- Çılgın Sınar, A. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Dinçer, Ç. (1999). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Çevresel Farkındalıklarını Arttırma Yolları. *Çevre ve İnsan Dergisi*, 44, 28-31.
- Erdoğan, S. (2009). Erken Çocukluk Döneminde Fen Eğitimi. Y. Fazlıoğlu (Ed.), *Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitimi* içinde (s.391-404), İstanbul: Kriter Yayınları.
- Fromboluti, C. S. (1999). Helping Your Child Learn Geography, *Office of Educational Research and Improvement, U.S. Department of Education*. 01.05.2011 tarihinde <http://www2.ed.gov/pubs/parents/Geography/relation.html> adresinden alınmıştır.
- Gönen, M. (2005). Dil Gelişiminde Çocuk Kitaplarının Rolü. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi*, 62, 35-36.
- Güleç, H. ve Metin, N. (2006). Erken Çocukluk Döneminde Çevre ve Kitaplar aracılığı ile Temel Coğrafya Kavramlarının ve Harita Bilgisi Verilmesi. Athens Institute For Education And Research. Atina, Yunanistan.
- Gürel, Z., Temizyürek, F. ve Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Kitap.
- Haktanır, G. ve Gürkan, T. (1997). Okul Öncesi Yayınlarla İlişkin Anne-Baba Görüşleri. *Okul Öncesi Eğitim Sempozyumu*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Karasar, N.(2004). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Karamustafaoğlu, S. ve Kandaz, U. (2006). Okul Öncesi Eğitimde Fen Etkinliklerinde Kullanılan Öğretim Yöntemleri ve Karşılaşılan Güçlükler. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 65-81.
- Kızılcıaoğlu, A. (2007). Harita Becerilerine Pedagojik Bir Bakış. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 341-358.
- Koç, H. ve Aksoy, B. (2012). Coğrafya Eğitiminde Bölge Kavramı. *Marmara Coğrafya Dergisi*. 25, 319-339.
- Miles, M. B. ve A.M. Huberman (1994). *Qualitative Data Analysis : An Expanded Sourcebook*. (2nd Edition). Calif. : Sage Publications.
- Murphey, C. E. (2002). Places in the heart: Geography through children's literature. *Social Studies Review*. 13.05.2011 tarihinde http://findarticles.com/p/articles/mi_qa4033/is_200204/ai_n9066591/ adresinden alınmıştır.
- Özdemir, T. (2010). Coğrafya Öğretiminin Gerekliliği. C. Şahin (Ed.), *Genel Coğrafya* içinde (s.31-40), Ankara : Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Sever, S. (2010). *Çocuk ve Edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2008). Niçin Çocuk Edebiyatı?. *Okyanus Dergisi*, 4, 14-17.
- Stoltman, Joseph P. (1991). Teaching Geography At School And Home. *Eric Clearinghouse for Social Studies/Social Science Education*. 06.04.2011 tarihinde <http://www.ericdigests.org/1992-5/geography.htm> adresinden alınmıştır.
- Tuğrul, B. ve Güler, T. (2007). Okul Öncesi Çocuklarına Yönelik Sosyal Çalışma Alanında Tarih ve Coğrafya Eğitimi. *Çukurova Üniversitesi eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 29-35.
- Wiegand, P. (2006). *Learning And Teaching With Maps*. London; New York. 04.06.2011 tarihinde http://books.google.com.tr/books?id=1SuTfWoBGFYC&printsec=frontcover&hl=tr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false adresinden alınmıştır.
- Yaşar Can, M., İnal, G., Yazıcı, H. ve Uyanık, Ö. (2012). Okul Öncesi Dönemde Coğrafya Eğitimi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 39, 75-87.

SUMMARY

Via books, children meet the outer world, much of the facts and events of the outer world from the beginin of the pre-school period, and the books become the windows for the world (Haktanır and Gürkan 1997). The communication accessed by pictured books prepares the children to the visual literacy as a subject of artistic and aesthetic learning period; it supports the development of vocabulary by introducing objects and concepts. In oreder to be brought up as deliberative and sensible individuals, children should be met with well-qualified books as from the first year (Sever 2008).

It is seen that most of the concepts that should be taught to children in the pre-school period are handled in the books. Teachers can convey each kind of concept that they wish via books in accordance with their level. Like many concepts, geographical concepts can easily be taught to children via books.

The main aim of this research is to research and evaluate the geographical concepts that are found in the story books of the pre-school children and to reveal how effective the pictured story books in teaching geographical concepts to the pre-school children.

In this section, the model, cosmos, sample of the research, and collecting data and the statistical method of analyzing these data are emphasized.

Model of survey is used. It is aimed to research about present situation by applying evaluating and interview forms to the sample.

The cosmos of this research consists of domestic and foreign pictured story books for pre-school children which were published between 2005-2011 in Turkish and of pre-school teachers who work in kindergarten of city and district of Edirne. Sample, on the other hand, 250 pictured story books for pre-school children which were published between 2005-2011, chosen randomly from private and state pre-schools, libraries, booksellers and of pre-school teachers who work 6 independent kindergarten, 6 independent pre-school and 4 creshe in city an district of Edirne.

“Book Evaluate Form” is formed by the researcher in order to define whether the sample of the research pictured story books consist of geogrphical concepts or not. At the begining of research, literal analysis is made, geographical elements are determined by looking over juvenile literature and source about geography and their accord is evaluated with the evaluation phase of children.

In research, evolved by researcher in order to define how effective pictured story books in teaching geographical concepts to the children, semi-structured interview form is used. In this form, there are 15 questions to take pre-school teacher’s opinion about geographical concepts found in the books and to define the usage of the books.

SPSS 15.0 statisticak packet program is used after pictured story books are evaluated according to “Book Evaluate Form”. At the end of the analysis, geographical concept or concepts of 250 books are defined.

With teachers, one-to-one interviews about the usage of pictured story books in teaching of geographical concepts are held. Frequency distribution and percentage distribution of the personal informations the teachers are calculated in the analysis of the data. In semi-structured interview, answers of the teachers are analysed with descriptiional anaylse method and each answer is itemized. The answers of the teachers are brought together virtually and charts are formed.

When it is researched wheteher 250 pictured story books for pre-school children, published between 2005-2011, consist of geographical concepts, the emphasis is basicly given on the terms of “place”, “movement”, “location” and “region”. It is necesserarily resulted in encountering with the “place” concept because the event takes place in somewhere in the books. When interviews with teachers are researched, nearly all of them who take part in the research find pre-school children be interested in geograpyy science.

Teachers indicate that in order to enhance the children interest towards geography, they have generally made experiments, arranged trips, made visual with pictures, used question-answer technique, told stories, supported with activities.

Teachers also indicate that they are able to teach the children in the pre-school period the concepts such as sea, mountain, peninsula, lake, forest, different cultures, regions, climate, seasons, solar system, moon and sun, global warming, enviromental protection, nature, countries, stars, quarter, street, city, district, town, map, the shape of the world, directions, land, plants, the living style of animals, natural sources, watercourses, rivers, recycling, day-night, location, plantes, north-south pole, earthquake, continent.

They indicate that while explaining the geographical concepts in the books, they have used experiment, drama, narration, pictures, trips, puppet, conversation, map, stories, material (CD, magazine, newspaper, booklet, projection), games and internet. It is a joyful discovery that most of the teachers have given emphasis on visual materials and they teach geography producing and living.

That the percentage of using story books in teaching geographical concepts is high is revealed that teachers have given emphasis on geographical concepts in choice of story books.

Teachers, in general, indicate that the story books are not sufficient enough to teach geographical concepts and they also pay attention the insufficiency of the books. It is thought of being useful learning geographical concepts in the achievment in school, learning their environment, their interest in space science, learning the world at the very young age, acquisition of geographical concepts by

heart, having knowledge about the world, learning directions, knowing seasons and learning different cultures. Teachers indicate that geographical concepts can be taught not only by writing, but also by sounds and visions, they also indicate that emphasis should be given on the books which consist of natural sources, regions and living space of the animals.